

V sredo in saboto
izhaja in velja:

za celo leto . . .	5 for.	— kr.
za pol leta . . .	2 " 70 "	
za četert leta . . .	1 " 40 "	
Po pošti:		
za celo leto . . .	6 for.	30 kr.
za pol leta . . .	3 " 20 "	
za četert leta . . .	1 " 70 "	

SLOVENEK.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

Oznanila.

Za uvadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr. ktera se enkrat 8 kr. ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat natiskuje; večje pismenke plačujejo po prostoru.

Za vsak list mora biti kolek (štempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Št. 17.

V Celovcu v saboto 11. marca 1865.

Tečaj I.

Kako lahko pomagati slovenski Matici?

Leto že je preteklo, odkar so naš svitli cesar prava „slovenske Matice“ poterjati blagovolili; zbralo se je že lepo število rodoljubov okoli našega domačega zavoda in narasel je imetek naše Matice v prvem letu blizo do 10.000 gld., kakor „Novice“ od 1. marca kažejo; vendar, ako pogledamo le na nekoliko starejšo „Slovensko Matico“ na Slovaškem, ktera ima že zdaj premoženja do 100.000 gld., pač čuditi se mora vsak Slovenec, odkod da neki to.

So li znabiti Slovaki bogateji od nas? Ne — to ne, slovaška zemlja je le borna, in prebivalci so malo bolji ko siromaki.

Čul sem sam od nekega Slovaka, ki je tudi po Slovenskem potoval, zlasti po spodnjem Štajarskem, da je le malo bolj premožnih kmetov in posestnikov na Slovaškem, kakor se jih še vendarle na Slovenskem v marsikterem kraju nahaja.

Tedaj to ni glavni vzrok, pa tudi ne more za vzrok veljati, da je nekoliko Slovakov več od Slovencev — 2 in pol milijona. Le malo na tanko se oglej in videl bodeš, da so imenitnejši prebivalci in velikaši na Slovaškem večidel Madjaroni, in le bolj na madjarsko stran potegujejo.

No, to vse ti ni vzrok, ampak samo le rodoljubnost je po Slovaškem že bolj zbudjena, nego na Slovenskem; vsak Slovak zavedel se je že svoje narodnosti; kajti pritiskajo ga Madjari, kateri namerjajo po sili celo Slovakijo pomadjariti. On s tem ni zadovoljen, in za tega del ljubi in spoštuje svojo narodnost.

Kako pa je s tem po naših krajih, ali se je že zavedel vsak Slovenec svoje narodnosti, ali ti spoštuje in ljubi svoj jezik, kakor bi se spodobilo? Pa — jaz nočem tega vganjati, samo bodi mi pripuščeno, tukaj izreči, po kateri poti bi tudi naši Matici pripomogli, da bi se njen imetik pomnožil: Na prvo imam v mislih naše narodne čitalnice*), one, ktere so že toliko koristnega in hvalevrednega za naš narod napravile, one, katerih geslo je, slovensko narodnost podpirati; one bi imele bolje podpirati naš narodni zavod — slovensko Matico. Pa na kateri način?

Slovenske čitalnice napravljajo pri raznih prilikah „besede“, in druge zabave; ali bi ne bilo mogoče, ako bi se h kterej bolj sjajnej besedi, n. p. na Vodnikov den, pri obletnici i. t. d. ustopnina, če lih bolj majhna, napravila za vsakega, kateri se hoče te besede alj zabave udeležiti? To, kar se potem skupi, darovalo bi se naše Matici, in ako to vse naše Čitalnice napravijo, v kratkem bi matična glavnina se lepo pomnožila. Primerne bi tudi bile pri tacih prilikah gledišne igre, kar posebno veliko ljudi vabi, da jih pridejo gledat.

Pa tudi na javnem gledališču bi se lahko v ta namen igre predstavljale, in, ako bi še tudi pevci**) ktero

*) Čitalnica ne pa čitavnica, kakor večina naših pisavcev piše.

**) Zakaj ne pišete pravilno „pelci“?

Vredn.

zapeli, gotovo bi se marsikteri goldinar po tej poti našej Matici pridobil.

V Ljubljani imajo na Vodnikov dan ustopnino, da s temi denarji plačujejo pevovodja; bi li ne bil to lepši in bolj primeren namen?

Narodne čitalnice naj posebno za narod delajo in na narodne zavode podpirajo, da bode svet videl, da smo se že vedeli svoje narodnosti in da ljubimo svoje narodno reč.

Pa tudi v drugih krajih, kjer imajo javna odra, bi se lahko to zgodilo, in, ako lih bi ne imeli javnega, bi se pa samo provizorično ali začasno v kacej primernej hiši napravil. N. p. Celjani, ko imajo že jako izurjene igravce, lahko bi tudi na javnem gledališču igrali, narod bi potem še bolj spoštoval svoj jezik in narodnost. Ko v šolskih praznikih dijaki iz viših in srednjih šol se domú vernejo, in so za predstavljanje iger primerni, lahko bi mnogo narodu koristili, kakor se je zgodilo n. p. na Laškem pred dvema letoma, kjer so za sadio-rejno šolo igrali.

Tedaj, bratje, naprej, podpirajmo, kolikor mogoče našo narodno Matico, da nam bode v kratkem začela mnogoteran sad donášati!

M. L.

Deržavni zbor.

Finančni odbor se neprenehoma naprej posvetuje. To je kaj lepo in hvalevredno. Da bi pa vse to, kar zdaj do drobnega od številke do številke pretresuje in stroške znižuje, kjer more, tudi kaj prida zdalo in deržavi pomaglo, je zelo zelo dvomiti. Deržava potrebuje hitre pomoči, poslanci se pa tako skerbeno in počasno ravna je po pripomočkih ozirajo, med kterimi se jim kakor se kaže, ta menda najboljši dozdeva, da — znižujejo, kar in kjer morejo. Prav tako; ali kdaj se bo vse to obravnovalo v očitni seji? Kaj pa, ko bi bili podobni tistim zdravnikom, ki se véstno o nevarnem bolnikovem stanju posvetujejo — bolnik jim pa med tem umerje! Če tudi potem pravijo, da bi bil bolnik gotovo ozdravel, če bi bil njihova zdravila vžival, zastoj je vse, ker je umerl. Tako nam tudi deržava pri tako velikem uboštvu lahko prej veliko škodo terpi, predno se naši poslanci zedinijo, kakšna zdravila so ji ravno zdaj najbolj potrebna. Kaj bo zdalo tudi to, da se vse številke lepo vversté, če pa nikogar ne bo, ki bi plačeval? Kako se ljudem godi, in kako žalostno je zlasti zadnja 3 leta z našimi financami, kažejo nam številke, ki so jih v raznih krajih na davku dolžni. Za leto 1864 znaša ves dolg 26,432.750 gld., ali 19 odstotkov vsega davka. Od tega spada na niže avstrijsko 2,274.107 gld. ali 12 odstotkov; na zgornje avstrijsko 53.202 gld. ali 2 odstotka; na Solnograško le 3571 gld. ali pol odstotka; na Stajersko 244.232 gld. ali 7 odstotkov; na Koroško 41.175 gld. ali 4 odstotke; na Krajnsko 154.060 gld. ali 10 odstotkov; na Češko 433.164 gld. ali 2 odstotka; na Marsko 199.145 gld. ali 2½ odstotka; na Sileško 18.688 gld. ali 1 odstotek; na izhodno Galicijo 1,291.405 gld. ali

20 odstotkov; na zapadno Galicijo 306.471 gld., ali 11 odstotkov; na Bukovino 207.283 gld. ali 24 odstotkov; na Tirolsko 71.349 gld. ali 5 odstotkov; na Primorje 668.177 gld. ali 27 odstotkov; na Dalmacijo 145.003 gld. ali 22 odstotkov; na Lombardo-Beneško 1.008.343 gld. ali 9 odstotkov; na Oggersko 10.321.822 gld. ali 32 odstotkov; na Vojvodino 5.622.679 gld. ali 5 odstotkov; na Hervaško 1.749.424 gld. ali 47 odstotkov; na Sedmograško 1.619.132 gld. ali 33 odstotkov. — Pomisliti pa je tudi treba, da je bila na Oggerskem, Hervaškem in v Banatu dobra letina, in vendar je toliko davka na dolgu ostalo! Tako imenovane nemško-slavjanske dežele ga pa vendarle po moči plačujejo, da si jih tudi nadloge zelo stiskajo. Da se pa vsak lahko preveri, kako zelo se leto za leto maboštvo množi in koliko davka zaostaja, naj primerja številke davkovskih dolgov v zadnjih 3 letih. Za l. 1862 znaša dolg na splošnem davku 14.576.841 gld. ali 12 odstotkov vsega davka; l. 1863 je že poskočil na 20.470.676 gld. ali 15 odstotkov, l. 1864 pa celo na 26.432.750 gld. ali 19 odstotkov. Pač žalostno stanje nam odkrivajo te številke! — 4. t. m. je prišla sol v finančnem odboru na versto. Nasvetovalo se je, naj ministerstvo poskerbi, da se cena soli zniža. Ali, žalibog! ta predlog je bil zavržen. Namesti njega pa so nekaj voščil pritaknili, ki naj jih ministerstvo preudarja in odobri, če so mu po volji. Žal nam je, da ne morejo cene tako potrebnej reči, kakor je sol, znižati. Kako bi si kmet lože pri gospodarstvu pomagal, ker bi si je lahko več nakupil in živini dajal! Slišimo pa praviti, (ne vemo, ali je res, ali ne?) da je sicer vsako leto, bodisi morske ali kamnite, veliko veliko napravijo; toda kar je je čez potrebno mero, mora se spet koj ukončati. Ali bi ne bilo bolj prav, jo ljudem po nižji ceni prodajati, kakor pa tako ž njo ravnati? — Govori se še, da misli dr. Berger v kratkem ministerstvo interpelirati (uprašati), naj jim že enkrat določno §. 13. razloži. Bo javeljne kaj pomagalo! Poslanci se še niso prav zmordili in Šmerlinga do dobrega spoznali. On pa jih že dobro pozna! Ne škodovalo pa bi tudi nič, če bi se vsi, ministerstvo in poslanci, enkrat interpelirali, zakaj da se toliko časa z malenkostmi zgublja? Potem bi se morebiti celo drugi §§., ne samo 13., bolj pojasnili. — V fin. odseku je tirjal minister Mečeri, naj se odobri ali pa zeverže zadnji ministerski nasvet. Kinski pa je nasvetoval, naj se dnevni red sprejme in proračun za l. 66 fin. odboru izroči, kar je tudi večina odbornikov poterdila. Stroški za vojaščino se znižajo za 17¼ milijonov.

Naučno svetovavstvo letos spet ni usmiljenja našlo. Šindler meni, da samo pisanje tudi državno ministerstvo lahko opravlja; čemu zato posebnega in tako dragega svetovavstva? Dovolili pa so mu vendar nekaj — menda iz milosti.

Avstrijsko cesarstvo.

Dežele notrajno-avstrijske.

□ **Iz Celovca.** — Večkrat smo že naleteli na take kupčevavce, ki večje ali manje podobe ali pilde prodajajo. Reveži so se nam v serce smilili: so namreč ubožni ljudje, zraven pa še večidel Slovenci, ki v tem poslu po svetu hodijo, pa zlasti pri nas Slovencih slabo shajajo. Videli smo sicer pri njih vsake baže podob, ali našli smo malo prav malo tacih, ki bi bile tudi slovenskemu ljudstvu v kak si bodi prid. Naše pobožno ljudstvo po navadi rado kupuje podobe svetnikov, pa tudi drugih veljavnih in zasluženih mož, da ž njimi zaljša svoje hiše in stanice. Zatorej svetujemo,

naj se taki prodajavci opominjajo, da si prej, ko gredó med slovensko ljudstvo prodajat, priskerbé tacih podob, podobice in kiporezov (iz mavca), ki jih ima slovensko ljudstvo v posebni časti, n. pr. sv. Cirila in Metodija, sv. Mohora in Fortunata itd. (navadnih nič ne omenjamo), potem podobe slavnih mož, n. pr. Vodnika, Jarnika, Prešerna, Slomška, Tomana, Bleiweisa, Cojza, Strosmajerja, itd. Preverjeni smo, da ne bi bila kupčija slaba. Slovensko ljudstvo pa bi dobilo po lahkeji poti lepe pa imenitne podobe, katerih bi se tudi potem v resnici veselilo. — Une dni je spet znani ljubljanski dopisnik nekaj po „Triesterici“ (Teržačanki) blodil. Kvasil je svojim zares usmiljenja vrednim bravcem (in našel jih je dosti, ki so za njim klepetali), češ, da ni prav, da ljubljansko županijstvo tirja od tistega, ki hoče službo teržnega komisarja prevzeti, da popolnoma slovenski brati in pisati zna. Poštenemu in pravicoljubnemu človeku, če tudi ni Slovenec, se pač to naravno in potrebno zdi, ne tako pa našemu, skorej bi mu bili rekli verlemu! dopisniku v nam Slovincem tako prijazno (!) in dobrohotno (!) Teržaško staro klepetuljo. Zasluži sicer ta dopisnik, da bi ga Slovenci zaničevali, ali ga ne bomo; raje ga milujmo, ker se mu v glavi meša, kajti pri zdravi pameti bi dan danes ne mogel kaj tacega o našem jeziku — čenčati. Če pa ni prismojen, je pa gerd hudobnež. Kdor se derzne slovenskemu narodu še zdaj njegove pravice, kakor si že koli bodi, kratiti, ali ga v njegovem pravičnem početju pred svetom ogerjevati in sramotiti, ta ni več pošten človek, ta je hudobnež, da mu ga ni para! Pa tudi bati se nam ni več tacih brezvestnih ljudi, ker pravico ljubni svet priznava Slovencev pošteno delovanje in jim tudi prav deje. Svesti smo si tedaj, da ne bode ni ljubljansko županijstvo ni nijeden drugi pikice od tega jenjal, kar se enkrat za dobro in potrebno spozna. Narodnost in svoboda — obedve skupej ste nam geslo! — V sredo je spet na debelo snega padlo. Sninec pa ni več dober, ker je jug vdaril. Sv. Gregor nam je že pred durmi. Kakšna da je kaj ozimina, slišali še nismo ničesa. Upamo pa, da se je dobro ohranila. —

† **Iz spodnjega Roža.** (Slovenščina in Borovlje). Vsred spodnjega Roža stoji velika in gosprovska vas Borovljani. Tu je c. k. okrajna oblastnija, tu so fužine in fabrike (tovarne). Nekdaj je bilo tu vse živo in veselo, zdaj je vse tiho in žalostno. Borovljanci prav globoko čutijo, kaj zna centralizacija. Visoka vlada dobivlja vse orožje z Dunaja in njegove okolice! Večni Bog ve, alj in kdaj bode boljši, in kako bi se dalo pomagati; — pa od tega pisati danes ni moj namen, hočem le nekaj povedati od slovenščine.

Leta 1848 ste imele nemščina in slovenščina v Borovljah hudo vojsko, pa zmagala je pravična reč — slovenščina. Borovljani še zdaj nekteri za nemško vas imajo; kajti Borovljanci so bistre, prebrisane glave, obhodijo veliko sveta, nosijo se bolj po gosposko in znajo, posebno moški spol, lepo in gladko nemški govoriti. Pa med seboj kramljajo domači ljudje le po slovenski, v cerkvi se božja beseda oznanuje le po slovenski, in ni še dolgo, kar so nemški časniki sami pripovedovali, da so Borovljani vendar le slovenske. Lani po letu se je namreč slovesno odperla novozidana šolska hiša, in pri tej priložnosti sta govorila gg. dekan in srenjski župan, oba — po slovenski, oba govora sta bila slovenska. Boljših prič ni treba. To slovensko vas so l. 1848 nekteri hotli po sili ponemčiti. Pa stali so kot stebri trije gospodje in branili domačo besedo: Ignaci Just, srenjski župan, Anton Šajnik, tedajni srenjski svetovavec in Gregor Somer, šolski učitelj, in

podjali so nasprotnike do korena: V cerkvi in šoli je ostalo vse slovensko. Pa Bogu je znano, koliko se je slavni domorodec g. Somer trudil za slovenščino! Posebno je vabil ljubo mladino slovenskih pesem, in Borovska slovenska šola pa slovenski pevci so sloveli daleč in daleč okoli, in Borovljanci so bili v Celovcu ne vseh šolah najboljši v slovenskem nauku. Napravila se je tudi čitavnica, ki je kupovala slovenske pesmi, bukve in časnike. Pri društvu sv. Mohora jih je tudi bilo l. 1852 itd. precej veliko. Tako se je oživila in cvetela v Borovljah slovenščina, — zdaj pa je spet druga. Slovenske pesmi pri mladini so potihnile, še clo v cerkvi, zlasti o velikih praznikih, sliši se spet nemščina, — čitavnica životari in umira, če ni že clo zamerla, — družba sv. Mohorja iz Borovljan, kjer toliko ljudi brati in tudi slovenski brati zna, še enega družnika ne šteje, — v šolo bi se spet rada prikradla tuja nemščina, če bi gg. dekan, fajmošter in srenjski župan ne branili, — in Borovski otroci v Celovcu, kakor slišimo, pri slovenskem nauku le malo kaj veljajo. Žalostno je, ako slana lepo cvetje posmodi in sadje pokonča, — žalostno je tudi v Borovljah zastran slovenščine, slana je posmodila žlahtno cvetje! — Slovenski rodoljubi, saj še živite, zdramite se in postavite v Borovljah slovenščino spet na svoje pravno mesto: Najprej in pred vsem domača beseda in po tem še le nemščina, to velja za šolo, za cerkev in za domače življenje.

(Dalje pride)

Iz Tersta. J. G. V. (Nekaj o slovenščini na Koroškem.) Bil sem nekaj let v cesarski službi na Koroškem in sem imel priložnost Koroško — nemško in slovensko, — obhoditi. Videl sem, kako se je naša presladka slovenščina strašno popačila. Serce me še zdaj boli, ko na to mislim; zatorej — da se odpravi ta napaka — napišem te-le verstice. — Kako da se je prav za prav naš slovenski jezik v tistih nesrečnih časih spačil in pokazil, in se je nemščina vgnjezdila v doslej čisto slovenske kraje, omenjal je že posebno „slov. Glasnik“ večkrat. Djal je namreč, da po tedajnih bolj učenih ljudéh, zlasti uradnikih, le v nemšči in izobrazbenih, se je bilo zatrosilo neštevilno izrazov v naš poprej še čisti jezik. Ljudstvo pa je, posnemaje brez razločka više osebe in njihovo marnovanje, naredilo sčasoma mešanico, ki jo, žalibog! še dandanašnje nahajamo v marsikterih krajih naše mile Slovenije. Čerhil je ob enem tudi nekaj o pripomočkih, kako naj bi se počasi izpulila ta ljulika iz našega jezika. Rekel pa je „Glasnik“, da imajo razun pisavcev in učiteljev posebno duhovniki in uradniki naj lepšo in najugodnišo priložnost popravljati in čisiti slovenščino med ljudstvom: naj se tedaj, zlasti po njih, praktično (djanško) zopet obnovi ter nazaj dobi, kar je bila tudi po njih izgubila v gori omenjenih žalostnih časih.

Kaj pa zapazujemo še po slovenskih krajih v tej zadevi? — Zapazujemo, da se sicer duhovniki zdaj zares prav dobro in primerno vedejo, kar se tiče slovenščine v kakej si bodi priložnosti, dajaje s tem ljudstvu lep izgled; zapazujemo pa tudi, da na Koroškem uradniki še nič kaj nočejo od slovenščine slišati in vedeti, in da jo, če govoriti morajo, tako pačijo in kazé, kakor so jo pačtili in kazili njihovi predniki, ki so bili tudi prisiljeni z ljudstvom slovenski govoriti. Velika groza obhaja zares vsakega Slovenca, ko tak spačen jezik govoriti sliši. Koga ne bodo kakor ostre pšice zbadale v serce besede, ki sem jih enkrat pri neki sodniji na spodnjem Koroškem slišal, n. pr.: Čakajte enmalo, da pride g. pecirk; — kaj se vam je treba štrajtati? — bote že urtelj emfongali; bote pa mogli plačati

tudi unkoštenge v petrogu od 5 rajniš; verlongajte črezšribanje vaše hube; — to bo treba pa enmalo umrisati; ako imate še vermegna „vorhanden“, itd.? (Dalje.)

Dežele trojedine kraljevine.

Iz Varaždina. J. B. Starešinstvo našega mesta je že l. 63 zaprosilo vis. dvorsko kancelarijo kot našo najvišo oblast: Naj blagoizvoli dovoliti, da se pre naredi naša kr. viša gimnazija v realno gimnazijo; tej naj bi se pridružila in z njo sklenila naša niža realka. Pogoji so bili pa ti le: da občina za ta namen poslopje ali hišo sezida, da visokemu eraru vsakega leta naprej povračuje gotovino, kar je zdaj izdavlja za nižo realko in da se poskerbi za učilne pripomočke, kar jih bo razun čisto gimnazijalnih potreba. Starešinstvo je pri svoji prošnji imelo pred očmi izkustvo, da veliko mladenčev, stopivših v gimnazijo ali realko, pogosto zablodi na pot, ki ga ne vodi k predvzetemu namenu; zakaj v teh letih se še ne da vselej spoznati, za ktere nauke je Bog mladenča stvaril. Tudi je mislilo, da po tem dobimo višo realko brez velikih novih stroškov. Naše vis. namestniško svetovavstvo v Zagrebu je to stvar dobro priporočilo in tudi vis. dvorska kancelarija, kakor dobro vemo, ni nič kaj imela proti temu predlogu. Ali med tem se je rodilo nastavno veče (Unterrichtsrath), in je tudi nad nami neko moč dobilo, ako ravno smo se jej protivili, kar smo mogli. Deržali smo se oktoberskega diploma, po katerem naše domače oblasti upravljajo z našimi učilnicami. Prošnja tedaj pride na pretresanje v nastavno veče. Kar je le-to vis. dvorski kancelariji svetovalo, ne vemo, le to zdaj vidimo, da smo nekaj čisto drugega dobili, nego smo prosili. Najviša naša oblast je dovolila, da se za poskušnjo sme naša niža realka združiti in sliti s četirimi nižimi gimnazijalnimi razredi, ali da se za zdaj nič ne premenja na dozdajni gimnazijalni osnovi razun risanja, katero naj bode za vse učence teh razredov obligaten predmet. Starešinstvo spozna, kako važen da je ta predmet in preda ga odboru ad hoc, naj ga zrelo pretresa in vsestrano obrazloženega predloži občinski skupščini.

Ta odbor se je 27. febr. sešel, ali tudi zaprosil oba ravnatelja in po dva učitelja obeh zavodov, da mu pridejo na pomoč. Vsi udje tega sestanka so se izrekli za realne gimnazije, ker po tem ne pride mladež v nevarnost, da zablodi na krivi pot, ki ne vodi mladenča k pravemu namenu in poklicu, zakaj iz takove realne gimnazije bi mogel mladenec ali na višo gimnazijo ali na višo realko.

Tudi se je prav pametno razlagalo, da je posebno v našej gospodarstveni (agrikulturni) zemlji treba več realnega nauka, kakor ga je v zdajnih gimnazijah. Še to se je terdilo v zagovarjanje realnih gimnazij, da se dandanes v obče toži na ednostransko preveč materialno izobraževanje tehnikarjev brez humanistiške omike. Po tem bi se mislilo, da se je veselo prigerlil predlog najviše naše oblasti. Ali temu ni tako. Udje sestanka so videli, da bi po tej pre naredbi le ime „realna gimnazija“ postalo, nauki bi pa ostali dozdajni gimnazijalni, da bi prav za prav razun imena še niž o realko zgubili, više pa ne dobili. Govorilo se je tudi, da je treba nižo realko pre narediti v pravo mestno učilnico, v ktere bi se izobraževali prihodnji obertniki, tergovci in gospodarji; tem pa gotovo ni treba niti latinskega niti gerškega jezika. Zatorej se je sklenilo:

Naj ostane za zdaj vse pri starem, ker je naš dež. zbor pred vratmi, ki bode gotovo tudi o tej pre imenitnej zadevi kaj dobrega sklenil, in ker se ravno zdaj po celi carevini živo dela o pre naredbi srednjih učilnic. (Konec pride.)

Razne novice.

* Bogati hervaški grof Jankovič je kot práv ud k Reški čitavnici pristopil ter ji namah 100 gld. poslal. — V Sarajevu v Bosniji bi radi gimnazijo napravili. Nek tergovec je sicer že v ta namen v svoji oporoki 20000 gld. odločil, ali dediči jih izplačajo še le v 15 letih. Sarajevčani pa bi že radi prihodnje leto gimnazijo imeli. Prošijo tedaj v posebnem oklicu avstrijske Slavjane, zlasti Čehe, naj jim bratski pomagajo, da prej ko mogoče svoj namen dosežejo. Nesrečni Bosnijaki so tudi našega usmiljenja vredni! — V Karloviškem zboru, kjer se poslanci pravoslavne cerkve zdaj o cerkvenih zadevah posvetujejo, je od tega, kar je bilo dozdej dovršeno, to najimenitniši, da se je plača fajmoštrom in kaplanom vredila. Naredilo se je 6 razredov po 1000, 800, 700, 600, 500 in 400 gld. Da bi se le tudi skorej kdo naših duhovnikov usmilil in jim dohodke tako lepo vredil! — Iz Mehike se piše: Cesar Maks je zapovedal, naj se vsi pastirski listi škofov ali sv. Očeta papeža, predno zagledajo beli dan, njemu predložé, da jih pregleda (placetum regium). Cesar ni treba nobenemu drugemu človeku, naloženo je sv. Očetu in škofom! To je tisti hvalisani liberalizem, ki tudi podružnih deželah slovi. Mislimo, da je ne dobro oral!

Drobtine.

Slovstvene. („Ost und West“. Zeitschrift für Politik und slavische Interessen. Herausgegeben und redigirt von Alexander Sandić.) Med časnike, ki se junaško borijo za slovanstvo in za obveljavo njegovo, spada tudi „Ost und West“, ki je eden najstarejših in naj prvih boriteljev. Zgodovina njegova, da si tudi ni dolga, obsega vendar dosti žalostnih in morebiti le malo veselih dogodkov. Vedna vojska, silne nevarnosti na vse strani obdajajo in spremljajo „Ost und Westa“ od njegovega rojstva notri do današnjega dne. Že koj ustanovitelj in prvi mu vrednik, g. Tkalac, bil je zelo nesrečen. Doletelo ga je zaporedoma več tiskarnih pravd. Bil je zato na več mesecov v ječo obsojen ter tudi, da je mogel vselej veliko denarja plačati. Več ni mogel biti vsemu kos. Moči se mu opešale. Požerlo ga je sila nevarno morje časnikarskega življenja, in razmetalo sodelavce in pomagavce njegove morebiti na vse štiri vetrove. Prezvel je potem vredništvo njegovo g. Sandić, ki zdaj že tretji tečaj s spretno izkušeno roko izdaja. Nesreče pa ga vendar ne zapusté. Sandić pa tudi ne obupa. Nekdaj so rekli, da mora serčen mož v trojno versto jekla persi svoje obdane imeti. Sandić jih ima gotovo v svojih okoliščinah. Slovenci! če pomislimo, da „Ost und West“ tudi naše pravice zagovarja in brani, da tedaj tudi zavolj nas sovraštvo, nevarnosti in preganjanje terpi, podpirajmo ga tudi mi, kolikor moremo, da se nam ohrani in možko svoje delo opravlja. Želeti bi bilo sicer res, in bilo bi tudi boljše na vse plati, če bi se „Zukunft“ in „Ost und West“ kako tako zedinila. Ta novi časnik bi potem mogel silno moč imeti. Mislimo tedaj, da bi ne bilo to napčno in da se zgodi enkrat pri pravej priložnosti. Do tistih mal pa ne pustimo nobenega spred oči ter ju podpirajmo duševno in materijalno. „Ost und West“ izhaja v Beču vsaki mesec 1. in 15. dne in veljá po pošti za celo leto 8 gld., za pol l. 4 gld. 50 kr. in za četert l. 2 gld. 30 kr.

Gospodarstvene. (Kako povzdigniti zanemarjeno gospodarstvo?) Baron Anton Leitner, odbornik kmetijske podružnice v Melku na niže-avstri-

janskem, razlagal je v poslednji seji te podružnice, kako je povzdignil zanemarjeno svoje gospodarstvo ali kmetijstvo. Ker mislimo, da so njegove besede ali bolje reči poskušnje, tudi za naše kraje imenitne, nazznamajo jih tu svojim bravcem. On pa takole pripoveduje:

L. 1861 spomladi sem kupil neko malo kmetijo, ki je bila tako zapuščena in zanemarjena, da sem ondi našel samo 6 bornih krav (repov) in tako malo kerme, da je je še tem zelo primanjkovalo. Pervo leto nisem pridelal toliko žita, da bi bil mogel preživiti svojo družino — za seme mi ga pa celó ni nič ostajalo.

Zemljišče je bilo očividno zelo izmolzeno; zavolj tega bila mi je perva skerb, oživiti pusto in nerodovitno zemljo. Da bi to bolje in prej ko mogoče storil, začel sem jo s plugom in brano dobro obdelovati. Priskerbel sem si pred vsem dosti kerme ali futra za živino, da bi si jo pomnožil in na vsaki način dobro rediti mogel. Prepričan sem namreč, da veliko živine le tam zamore gospodarju ali kmetovavcu očividno koristiti, kjer jo tako redi, da živina more ne samo životariti, nego tudi to korist donášati, ki je od nje potrebuje in pričakuje.

Ker sem imel malo travnikov (senožet), razdelil sem vse svoje njive na pet kosov. Ko sem prevzel meseca maja gospodarstvo, berž sem dal 3 orala (jutra, Joch) se ve da slabe zemlje s štajersko deteljo posejati; privzel sem potem še dve orali, ktere sem z ravno tisto deteljo posejal, tako da sem je imel pet oral. Imel sem pa vsega skupej 30 oral njiv, in ker je bila zmirej na vsakej petini detelja vsejana, prišla je tedaj detelja na vsak kos vsako šesto leto. Izločene pa so bile iz tega reda le tiste njive, ki niso bile detelji ugodne. (Konec prih.)

Družba sv. Mohora.

Za l. 1865 so plačale: Dekanija Ljubljana, — Jelšane, — Jarenina, — Moravče, — Cerknica, — lavant. semenišče v Mariboru in fara Šentviška gora. —

Duhovske zadeve.

Kerška škofija. Č. g. Pihler Jan. je dobil faro Lipo poleg Sachsenburga; č. g. Oberhuber Jakob faro Šent-Stefan pri Brezah. Č. g. Jergič Lenart se poda zavoljo bolehnosti v začasni pokoj. Umerl je č. g. fajm. Millner Ant. v Šent-Stefanu. R. I. P.!

Žitna cena.

v	pšenice		reži		ječmena		ovsa		turčice	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Mariboru	3	20	2	35	—	—	1	70	2	40
Celji	3	55	2	74	2	33	1	35	2	27
Ptujem	3	25	2	30	—	—	1	30	2	25
Ljubljani	3	67	2	60	2	54	1	85	2	94
Kranju	3	90	2	90	—	—	1	80	3	20
Novemestu	4	—	2	50	2	—	1	30	2	50
Gorici	4	—	—	—	—	—	—	—	2	80
Celovcu	4	60	3	50	3	15	1	90	3	20
Terbižu	3	80	3	—	—	—	1	59	3	—

Dunajska borsa 10. marca 1865.

5% metalike	71.70
5% nacional	78.65
1860 derž. posoj.	93.45
Bankine akcije	802.
Kreditne	184.30
London	112.25
Novi zlati	5.30
Srebro	110.25